

FEIXA, Carles (2018).

La imaginación autobiográfica: Las historias de vida como herramienta de investigación.

Barcelona: Gedisa. 240 p.

Carles Feixa (1962), actualment catedràtic a la Universitat Pompeu Fabra (UPF), és un conegut expert en les cultures juvenils i el mètode biogràfic. Sobresortí ja en aquests camps amb la ja llunyana tesi doctoral (1990) titulada *Cultures juvenils, hegemònia i transició social. Una història oral de la joventut a Lleida (1936-1989)*, presentada a la Universitat de Barcelona (UB). També col·laboren com a coautors en els diferents capítols del volum Mauricio Perondi, Guillermo Castro, Claudia Márquez, Alexandra Isaacs, Jorge Isaacs i Montserrat Iniesta.

El tema del volum, la imaginació autobiogràfica, és un veritable *rending topic* (perdonin l'anglicisme a la moda) en les humanitats catalanes actualment. No debades tant a la UB com a la Universitat de Girona (UdG) hi ha grups de recerca sobre aquests mètodes qualitius i s'imparteixen cursos en el tema, tant a les universitats esmentades, com a la Universitat Rovira i Virgili (URV), la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i la UPF. A la mateixa UB, el Grup de Llengües Amenaçades (GELA) convoca anualment un premi internacional (Aurèlia Figueras) de biografies lingüístiques. Si aquesta gernació d'iniciatives biogràfiques continua florint, tal vegada en la tradició dels nostres països, fortament marcats per la immigració, comptarem aviat amb recerques tan omnicomprendives i monumentals com el clàssic *The polish peasant in Europe and America* (1918-1920), dels pioners Thomas i Znaniecki.

El llibre comprèn vuit capítols heterogenis, la majoria dels quals provenen de textos anteriors de l'autor. El primer capítol repassa molt clarament els diferents tipus d'autobiografies: la història de vida com a memòria dels vençuts, com a crònica dels èxodes, com a biograma, com a relat creuat, com a novel·la, com a pel·lícula, com a intercanvi oral ritualitzat, com a hagiografia contracultural, com a antibiografia o com a dialogisme. És el capítol més clar i útil del volum que conclou de la manera següent: «Pese a la gran diversidad de circunstancias históricas, medios geográficos, disciplinas académicas, técnicas de entrevista, estrategias narrativas y formas de presentación textual, todas las historias de vida que hemos presentado tienen como común denominador haberse basado en diálogos (más o menos directos, más o menos igualitarios, más o menos sinceros, más o menos mediatizados) entre un informante que narra su vida y un investigador que pregunta, analiza y elabora lo hablado (entre un sujeto observador y un sujeto observado). Por ello, puede ser útil volver a mirar, con renovado espíritu dialógico, a los indígenas, inmigrantes, oficiales, pobres, artistas, comunistas, modistas, grifotas, obreras y militantes políticos cuyas palabras de

vida hemos evocado fugazmente en este ensayo». Dins d'aquesta tradició, els sociolingüistes tenim un immens camp de recerca per a recórrer. Quin paper tenen les llengües en les biografies dels ciutadans de les nostres terres? Algunes obres memorialístiques dels darrers anys, més o menys literaturitzades, com les recents (Calsamiglia, Todó, Puntí, Pérez Andújar) il·luminen aquest rol de les llengües en les trajectòries vitals narrades.

El segon capítol, «La construcción de la historia de vida», és una síntesi clara dels passos de les recerques biogràfiques: la selecció dels informants, la realització de les entrevistes, la transcripció i elaboració, l'anàlisi i muntatge, la interpretació i, finalment, la lectura i restitució.

El tercer capítol, «Las historias de vida como discurso: la juventud como metáfora», exemplifica com les generacions viuen de manera diferent les seves joventuts respectives. Els titulars d'alguns epígrafs mostren aquesta diversitat biogràfica: «El río que pasa», «Hacer la noria», «Mi guerra fueron los Beatles», «Plantar el mingo», «Buscarse la vida».

El quart capítol ens fa entendre la vida d'un punk, «Las historias de vida como cronotopo: vidas de punk», i el cinquè, la dels indignats, «Las historias de vida como utopía: el peregrino indignado». El sisè capítol se centra en Bonansa, un poblet de l'Alt Pirineu aragonès, molt lligat a la pròpia biografia de Feixa. Els dos darrers capítols són una mica extemporanis. D'una banda, el setè capítol, «Las historias de vida como autoetnografía: La antropología y Yo», l'únic inèdit, repassa la trajectòria universitària de l'autor fins al punt de mostrar-nos (calia?) algunes misèries de les tribus acadèmiques, particularment, males jugades que va sofrir l'autor. Feixa mateix mostra dubtes sobre la seva publicació: «El 11 de mayo de 2018, reviso este capítulo antes de enviarlo al editor y dudo si eliminarlo del libro (o eliminar al menos los *post scriptum*), siguiendo los consejos de algún colega de que puede interpretarse como un ajuste de cuentas. Sin embargo, decido mantenerlo pues aunque las carreras de vida suponen siempre una relectura del pasado, subjetiva, la autocensura conduce a una autobiografía plana, políticamente correcta pero insulsa: ciertamente se trata de un ajuste de cuentas, pero no contra nadie, sino con mi propio pasado y, sobre todo, con mi apuesta por una antropología implicada, de la que el propio investigador, inevitablemente, forma parte». D'altra banda, el capítol vuitè és una entrevista a l'antropòleg italià Franco Ferrarotti («Las historias de vida como participación social»).

L'obra de Feixa és densa, diversa i, sobretot, suggeridora de línies de recerca per als sociolingüistes. Com viuen els protagonistes els fets i les trajectòries lingüístics? Com es pot estudiar amb rigor? Feixa ens en dona pistes a dojo.

Emili BOIX-FUSTER
Universitat de Barcelona